

مقدمه

پانتومیم، یکی از قدیمی‌ترین هنرهای تئاتر، تا همین چند سال اخیر در کشور ما چندان مورد توجه نبوده است. این اصطلاح در تاریخ طولانی تئاتر برای شکل‌های نمایشی بسیار متنوعی به کار رفته است، چنان‌که جا دارد پیرسیم که معنای واقعی هنر پانتومیم چیست.

در یونان باستان، پانتومیم به بازیگر و نیز نمایش او اطلاق می‌شد که در آن، او اندیشه بیان شده از سوی همسرایان را با ژست یا حرکت باز می‌نماید. در دوران پرشکوه نمایش عصر الیزابت، تماشاچیان عوام مرتباً خواستار «لال‌بازیها و سروصداهای توضیح‌ناپذیر» می‌شدند که پانتومیم‌های مضحکه‌وار آن دوره اجرا می‌کردند. فرانسه با وام‌گیری کمدی *دل‌آرته* از ایتالیا و ارتقای این شکل [نمایشی] تا مرتبه‌ای بالاتر، آن را به یکی از متمایزترین شکل‌های نمایشی تبدیل کرد. نمایشی که شخصیت‌هایش پیثرو، کلومبین و آرلکن بودند؛ جامه‌ها در آن رسمی و خیال‌انگیز بود؛ و کنشش به عناصر مشخصی از مضحکه محدود بود. مولیر متوجه ارزش‌های والای این هنر شد و حداکثر استفاده را از آنها کرد. امروزه در انگلستان، پانتومیم کریسمس آمیزه‌ای از سُخریه (بورلسک)، کمدی موزیکال، و وودویل است و فراموش شده که معنای این اصطلاح تنها بیان بی‌کلام احساسات، عواطف، و اندیشه‌ها از طریق ژست یا حرکت است.

در امریکا، ما پانتومیم را عمدتاً به عنوان قسمتی از رقص تفسیرگرانه می‌شناسیم. به‌ندرت پیش آمده است که این شکل با اجرا در تئاتر صحنه‌ای عظیمی یافته باشد مانند آنچه در میان‌پرده (اینترلود) بدیع *گلدای اسب‌سوار* یا پانتومیم جذاب

پیرومی و لخرج با بازی لورت تیلور، شاهد بوده‌ایم. این نوع پانتومیم با موسیقی همراهی و برگردان [صوتی] می‌شود، یا آنکه خودش برگردانی [تصویری] برای موسیقی است. امروزه پیشرفته‌ترین مدارس رقص از پانتومیم برای تمرین آن هنر استفاده می‌کنند. درحقیقت، دوشیزه الیزابت گاردینر، از چرنیکوف - گاردینر استودیوز در واشینگتن اولین فردی بود که توجه ما را به رسالهٔ او بر جلب کرد. همهٔ کسانی که به این شیوهٔ بیان نمایشی علاقه‌مندند، کتاب هنر پانتومیم را کمکی ارزشمند خواهند یافت.

اما خدمتی که این کتاب به فنّ نمایش می‌کند بسیار گسترده‌تر از کاربرد آن در پانتومیم به معنی خاص آن است. پیش از ظهور سینما، شارل اوبر ژستها و حالات بی‌شمار این کتاب را که بازیگر می‌تواند توسط آنها اندیشه یا حسّی را انتقال دهد، ثبت و بررسی کرده است. پردهٔ سینما می‌تواند از شکل‌های گشاده‌دستانه و روشنگر این رساله بهرهٔ بسیار بگیرد.

در این کتاب مطالبی برای تئاتر صحنه‌ای نیز وجود دارد؛ این مطالب امکان غلبه بر محدودیتها و نقصانهایی را فراهم می‌کند که بسیاری را به شکوه از بازیگری زمانهٔ ما واداشته است. کارگردانی که با بازیگران غیر حرفه‌ای و مبتدی امریکایی کار می‌کند، دائماً از فقدان قدرت بیان در طبیعت چهرهٔ آنها پریشان می‌شود. حالات «بی‌روح» یا «خشک» که جوانان امریکایی حتی در پرشورترین عواطف از خودشان بروز می‌دهند، هر کارگردان مجربّی را از کار باز می‌دارد. این کتاب درسی می‌تواند سخت‌ترین چهره‌ها را هم به انعطاف‌پذیری و بیانگری وادارد. همچنان که مُسیو اوبر می‌گوید: «بهترین راه برای رسیدن به یک کار نمایشی خوب، پانتومیم بازی کردن است»، و شکل‌های او برای هر دانشجوی کوشای رشتهٔ هنر بازیگری، امکانات بسیار متنوعی را برای تقویت و تکمیل این هنر فراهم می‌آورد.

برخی از ما که از اصل کتاب به زبان فرانسوی استفاده کرده‌ایم، از خانم سیرز

به پاس ارائه ترجمه دقیق از این کتاب و قرار دادن آن در دسترس همه دانشجویان و مدرّسان بازیگری سپاس گزاریم. ما به خصوص به آماتورها فصل به صفحه بردن پانتومیم را توصیه می کنیم که حاوی نصایح ارزشمندی برای کارگردانان، و شکلهای نمایانگر فراوانی از حالات صورت است.

سایبل بیکر

کارگردان، گروه فرهنگسرا

مدارس دولتی منطقه کلمبیا

واشینگتن

اول فوریه، ۱۹۲۷